

Денсаулық сақтау кафедрасы

Денсаулыққа байланысты өмір сапасы

Орындаған: Ахметкалиева

Нуриля

курс: 4

Мамандық: МІ

Тексерген: Аршабаевна А.

Алматы 2016

КІРІСПЕ:

- Соңғы жылдары көптеген экономикасы дамыған елдерде өмір сапасы деген түсінік еніп келеді, алайда ол терминнің нақты анықтамасы әлі күнге дейін табылмаған. Адамзат қоғамының дамуына байланысты бұл түсінікке деген қозғарас та өзгеруі мүмкін. Әрбір келесі ұрпақ өмірге деген талаптарын ұсына отырып, оның сапалығы мен дұрыстығын айтады. БДСҰ-ның (1999) ұсынысы бойынша өмір сапасын және адам мен қоғамның тиімді жағдайы мен олардың мұқтаждықтарының қанағаттандырылуы (физикалық, әлеуметтік, эмоционалды т.б) және жақсы мүмкіндіктеріне жету дәрежесін анықтау көрсетілімі деп қараған. Кейін келе бұл анықтама өзгеріп, қазір былайша айтылады:

ӨМІР САПАСЫ (LIFE QUALITY)

- индивидумның өзі өмір сүріп жатқан ортасындағы оның мақсаты, қызықтылығы, стандарттылығы және де оның мәдениет контексі мен құндылықтар жүйесіндегі орны мен қатынасы. Бұл анықтамаға қарамастан диссоциация жалғасуда. Кейбір авторлар өмір сапасын өмір сүру (тұрмыс), психоциалды атрибуттармен шектелу деп түсіндіреді. Ал кейбіреулер бұл категория мінездемесін мына көрсеткіштерден іздейді: ауру, өлім, симптомдар, болжам т.б. Ал үшіншілері өмір сапасын материалды және ішкі жан – дүниелік байлық, яғни тамақтану сапасы, өмір сүру жағдайы, киімнің сапасы, денсаулық сақтаудың сапасы деп түсінеді. Төртіншілер оны физикалық, психикалық және эмоционалды сәттілік контексі деп айтады. Осы мәліметтерді талқылап көрейік: Өмір сапасы деген түсінікте өмір анықтамасы жатыр, мұнда өмір- адамның басты байлығы.

ӨМІР ТҮСІНІГІ
КЕЛЕСІДЕЙ ҚҰРАМДАРМЕН
АНЫҚТАЛАДЫ

Құрылған өмір

Тұтынушылық өмір

Отбасылық өмір

Социодениттік өмір

Ішкі жан – дүниелік өмір

- **Құрылған өмір** – адам және қоғам өмір сүруінің соңғы пункті болып табылады. Ол бір жағынан міндеттілік, ал екінші жағынан адамның ішкі мұқтаждығы (еркін еңбек, мүмкіндік, адамның шығармашылық белсенділігінің реализациясы). Сондықтан адамның әлеуметтік еңбектік және шаруашылық табысының мінездемесі ретінде қоғамда қалыптасқан еңбекке деген қарым – қатынас, еңбекпен қанағаттандырылу, ғылыми- техникалық прогресстің деңгейін анықтауды жатқызамыз.
- **Тұтынушылық өмір** – ол адамның материалды және ішкі жан дүниелік мұқтаждықтар мөлшерін көрсетеді, яғни күнделікті өмірмен адамның қанағаттандырылуы және субактивті көрсеткіштері. Тұтынушылық өмір немесе адам мен мұқтаждықтарын іске асырумен және адамның өзіндік материалды жетіспеушілікке жету және екі еселеу мүмкіншілігі.
- **Отбасылық өмір** – (жеке, табиғи өмір) – бұл өмір мен денсаулықты сақтау және жандандыру, адамзат тұқымының шығарылуы және елдің демографиялық мінездемесі кіреді.
- **Сциоадениттік өмір** – азаматтың белсенділік пен адам құқығының сақталуы, оның әлеуметтік мұқтаждығы (әлеуметтік қауіпсіздік, құқықтық қорғанушылық, әлеуметті қамтамасыз етілу) қанағаттандырылуы. Мұнда маңызды орында адамның білім және тәрбие алу, мәдениетті қалыптастыру қасиеттері алады.
- **Ішкі жан дүниелік өмір** – адамның жан дүниесін, ұлт еркіндігін және дінді тануы, көптеген интеллектуалды мұқтаждықтар мен жан – дүниелік не көркемдік қасиеттерін жатқызамыз. Адамның ішкі жан – дүниелік өмірі махаббат, достық, сезім және жақсы болашаққа деген сезім, религиялық ес пен діндік тұрақтылық сұрақтары жатады. Адамның ішкі жан – дүниесі оның ішкі құлдыныстарын, жаман мен жақсыны түсіне білуді қалыптастырады.

- БДДСҰ-ның зерттеу жұмыстары бойынша ХХ ғ. соңы мен ХХІ ғ. басына тән өмір сапасының негізгі критерийлері кестеде келтірілген. Өмір сапасының құрылымы 3 негізгі компоненттерден тұрады:
  1. Өмір сүру жағдайы, яғни адамның өзіне тәуелсіз жағы (табиғи, әлеуметтік орта)
  2. Өмір сүру салты, субъективті, адам өзі жасайтын жақтары;
  3. Өмір сүру жағдайымен қанағаттануы
- Қазіргі таңда медицинада өмір сапасына көп назар аударылып отыр, сол себептен ауру және сырқат туралы көзқарас та өзгеріп келеді. Соңғы жылдары терминдерге байланысты өмір сапасы пайда болады. Денсаулықпен байланысты өмір сапасын аурушандық пен ем көрсеткіштеріне сүйене отырып, жалпы денсаулықты құрайтын-физикалық, психикалық сауықтыруларды анықтауға көмектеседі. Біздің елде денсаулықпен байланысты өмір сапасы деген түсінік астында денсаулықтың жағдайы мен өмірлік жағдайының үйлесімділігін және физикалық, психикалық, әлеуметті жақсы өмірге алып келетін жағдайларды қарастырады. Халықаралық өмір сапасын анықтау орталығы басқаша түсінік беріп отыр. Ол өмір сапасын арудың физикалық, психикалық, эмоционалды және әлеуметті мінездемесін және субъективті қабылдаушылығы ретінде қарастырады.

Критерийлер	Құратындар
Физикалық	Күш, энергия, шаршағыштық, ауырсыну, дискомфорт, ұйқы, демалыс;
Психологиялық	Оң эмоциялар, ойлау, оқу, түсіну, қарау концентрациясы, өзін-өзі бағалау, сыртқы түрі, жағымсыз қобалжу;
Өз-өзін ұстау алудың дәрежесі	Күнделікті белсенділігі, жұмысқа қабілеттілігі, дәрілерге және емге тәуелділігі;
Қоғамдық өмір	Жеке қарым-қатынастары, субъективтің қоғамдық бағасы, сексуалды белсенділік;
Қоршаған орта	Жақсы болу, қауіпсіздік, үй шаруасы, қамтамасыз етілуі, медициналық және тұрмыстық қаматамасыз етілудің сапасы және қол жеткізу мүмкіндігі, ақпаратқа қол жеткізу мүмкіндігі, оқуға және квалификацияны көтеруге мүмкіндік, экология (поллютанттар, шу, аймақ, климат, т.б.);
Жан дүниесі	Діні, жеке көзқарастары.

- ӨМІР САПАСЫН БАҒАЛАУ ҚАЛАЙ ЖҮРГІЗУ КЕРЕК? ОЛ ӨТЕ ҚИЫН МӘСЕЛЕ, НЕГІЗГІ ЖАҒДАЙ ӨМІР САПАСЫНЫҢ 2 ЖАҒЫ БАР ЕКЕНДІГІНДЕ; ОБЪЕКТИВТІ ЖӘНЕ СУБЪЕКТИВТІ (ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ), ЯҒНИ ӨРТҮРЛІ НОРМАТИВТІ ЖӘНЕ СТАТИСТИКАЛЫҚ МІНЕЗДЕМЕЛЕР АРҚЫЛЫ ХАЛЫҚТЫҢ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫМЕН ҚАЖЕТТІ МІНДЕТТЕРІНІҢ ҚАНАҒАТТАНДЫРЫЛУ ДӘРЕЖЕСІН АНЫҚТАУЫМЫЗҒА БОЛАДЫ. БІЗДІҢ ЕЛДЕ СТАТИСТИКАЛЫҚ ЕСЕП БЕРУДЕ КЕЛЕСІ КӨРСЕТКІШТЕР ҚОЛДАНЫЛАДЫ:
- ОРТАША ЖАНДЫҚ АҚШАЛЫҚ КІРІСТЕР;
- НАҚТЫ АҚШАЛЫҚ КІРІСТЕР;
- АҚШАЛАЙ КІРІСТЕРДІҢ САТЫП АЛУШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІ (ӨМІРЛІК МИНИМАЛДЫҚ ЖИЫНТЫҒЫ)
- ӨМІР СҮРУ МИНИМУМЫ;
- БІР ЖҰМЫСҚЕРДІҢ НОМИНАЛДЫ ОРТАША АЙЛЫҚ ЕҢБЕКАҚЫСЫ;
- ЕҢБЕККЕ ҚАБІЛЕТТІ ХАЛЫҚТЫҢ ӨМІР СҮРУ МИНИМУМЫМЕН ОРТАША ЕҢБЕКАҚЫСЫНЫҢ ҚАТЫНАСЫ;
- БЕЛГІЛЕНГЕН ЗЕЙНЕТАҚЫНЫҢ ОРТАША КӨЛЕМІ;
- АЙЛЫҚ ЕҢБЕКАҚЫСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТ МӨЛШЕРІ;
- ОРТАША ЖАНДЫҚ АҚШАЛАЙ ШЫҒЫНДАР;
- ӨМІР СҮРУ МИНИМУМЫНАН ТӨМЕН КІРІСІ БАР ХАЛЫҚ САНЫ;
- БАРЛЫҚ АҚЫЛЫ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУЛЕР МЕН ЗАТТАРДЫҢ ТҰТЫНУШЫЛЫҚ БАҒАСЫНЫҢ ИНДЕКСІ

• **НАЗАР АУДАРҒАНДЫҒЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!!!**